

עוד על מתן מורפין לחולה סופני סובל

לכבוד העורך,

הרשה נא להתייחס למאמרו של כבוד הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א שהתפרסם באסיא¹. המחבר הנכבד כותב בתשובתו לד"ר י. השינג שיש אולי מקום להתיר נתינת מורפיום לחולה המתייסר ביסורים קשים, אפילו אם הדבר יקרב את מותו. קביעה זו מבוססת על השיטה הראשונה שבבדק הבית בטור יו"ד (כמובא שם במאמר הנ"ל) המתירה לאדם הירא מייסורים קשים לעשות כשאלו בן קיש שהמית עצמו מחמת יראת ייסורים.

יודע אני שסיבה זו משמשת אך כסניף להיתר, שיש לו גם סניפים אחרים, שאין אני דן בהם.

אבל בכל זאת לא אסתיר את תמיהתי, כיצד אפשר להביא שיטה זאת אפילו כסניף, הרי הנדון של בדק הבית הוא הריגת עצמו ואילו הנדון של השאלה הוא הריגת אדם אחר².

ובודאי שלא עלה על הדעת להתיר רציחת זולתו, וכל מה שדיברו הוא רק נטילת נפשו.

והראיה מאותו מקום שממנו מביא הרב הנכבד ראה – משאול, שכן דוד ציוה להרוג את הנער העמלקי שהרג את שאול, למרות שלפי השיטה הנ"ל היה לשאול היתר לשלוח יד בנפשו, הרי, שגם במקום שיש היתר (לפי השיטה הנ"ל) לאדם לשלוח יד בנפשו, הרי עדיין אין זה אומר, שהדבר מותר גם לזולתו.

ואפשר אולי להסביר את ההבדל שבין הריגה עצמית לבין רציחת חברו, בכך, שהם חלוקים מיסודם.

מקור האיסור של רציחת חברו הוא "לא תרצח" ועונשו מפורש – מיתת בית דין בסייף, ואילו מקור האיסור של הריגת עצמו הוא "את דמכם לנפשתיכם אדרוש". זה ההורג את עצמו ועונשו מיתה לשמים, כמבאר ברמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ב'.

חזינן, שהתורה לא כללה אותם באותו פסוק, ואף עונשם שונה, ואם כן מנין לנו ללמוד שדבר המותר לגבי האיסור של הורג עצמו יהא מותר גם לגבי רציחת חברו?

1. אסיא נט-ס (כרך טו חוברת ג-ד) עמ' 57-52, לעיל עמ' 210-222.

2. ראה מש"כ באסיא נז-נח, קיום אחדים לדרכו של הגרשז"א זצ"ל בהלכות רפואה ופיקוח נפש, שער שני, פרק ו' – חולה סופני סובל, עמ' 37-35, ובמקורות המצויינים שם. -- העורך.

ואסיים בברכת יישר כח למחבר המאמר ולמערכת "אסיא" על כך שמכם מתבררת שמעתתא בענינים העומדים ברומו של עולם.

ביקרא דאורייתא

הרב שמעון שטרן

ביתר עלית

תשובת הרב יצחק זילברשטיין:

כדבר הערת הרה"ג המצויין ר' שמעון שטרן שליט"א, מנין לנו ללמוד שדבר המותר לגבי איסור הורג עצמו מותר גם ברציחת חברו... הרי התורה לא כללה את ב' האיסורים באותו פסוק... נראה להשיב:

מצאנו שרבותינו למדו זה מזה, למרות שאזהרותיהם בשני פסוקים.

וז"ל הבדק הבית יו"ד קנ"ד: "...אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש, יכול אפילו... כשואל, תלמוד לומר "אך" ומכאן מביאין ראייה השוחטים התנוקות בשעת השמד וכו'... עכ"ל. הרי דאעפ"י (שחנניה, מישאל ועזריה) דשואל בן קיש הרגו עצמם מכח פסוק זה של ו"אך" בכל זאת למדו רבותינו מכאן שמותר אף להרוג תנוקות מכח זה, למרות שהם שני איסורים שונים הנלמדים מב' פסוקים נפרדים. והחולקים שם לא בזה חלקו.

ומה שהקשה הרה"ג ר' שמעון שטרן שליט"א על דברנו מדוד שהרג את הגר העמלקי למרות שלפי השיטה הנ"ל היה מותר לשאול לשלוח יד בנפשו, לענד"נ להוכיח משם את ההיפך. דאם נאמר שרק לשאול מותר אבל לאחר אסור אם כן איך אמר שאול לגר שהוא יהרגנו? הרי הכשילו באיסור רציחה? ומה שדוד הרגו הוא על זה ששלח ידו במשיח ה' והסביר הרלב"ג: ... דוד עשה זאת להוראת שעה שלא יקלו אנשים לשלוח ידם במלכות, ולזאת הסיבה נזהר משלח יד בשואל, כשהיה במערה, ואעפ"י שהיה רודפו, והיה מותר להרגו עכ"ל בכ"ז נמנע כדי לא לשלוח יד במשיח ה'.

ויישר כחו של הרה"ג ר' שמעון שליט"א, ולכם על הפיצכם תורת שלו'.

הרב יצחק זילברשטיין